

- Unius privilegium non debet trahi in alterius damnum, & injuriam.
Que notabiliter fuit, nisi specialiter exprimantur, videntur quasi neglecta.
1142 Miserabiles personae non possunt prorogare jurisdictionem alieni Judicis.
Perpetuum est, ut non possit prorogare, qui non potest renunciare.
1143 Prorogatio non potest fieri per Procuratorem sine speciali mandato.

SECTIO TERTIA.

A quibus possit fieri prorogatio.

- 1102 Rotogationem facere possunt qui impedimentum non habent, quominus prorogent; hoc autem impedimentum, aut provenire potest à jure, aut ab homine; videlicet si quis prohibitus esset prorogare à jure, vel ab homine. Quod autem attinet ad prius impedimentum à jure, ille censetur permisus prorogare, qui non est prohibitus argumento, leg. mutus, 41. §. 1. ff. de Procurator. lege nec non, 28. §. quod eis, ff. ex quib. caus. major. cap. cum apud 23. de Sponsalib. cap. 2. de Procurator. in sexto: nam cum regulariter quis prorogare possit, l. 1. ff. de judiciis, qui non est prohibitus, permisus censendus est.
1103 Quod autem ad secundum impedimentum attinet, primo loco videndum est, quis possit prohibere prorogationem, quam regulariter jura permitunt.
1104 Prima sententia ait, prorogationem non posse prohiberi, nisi a Principe supremo non recognoscente superiorum. Ita sentit Baldus in d. cap. imperiale. §. præterea si inter duos, num. 19. & ibi Prepositus n. 5. vers. nec obstat, tametsi subscire, de prohib. feud. alienat. per Federicum, Petrus, & Cynus in l. si qui ex consensu n. 11. C. de Episcop. audient. Albericus in l. 1. n. 4. in fine, ff. de judiciis, Alexander in l. 1. §. & post operis, n. 22. ff. de nov. oper. nunciar. Panormitanus in d. cap. P. & G. num. 19. Imola n. 97. de officio deleg. idem Panormitanus in d. cap. significati, num. 7. Marianus n. 43. de foro competenti. Caprylicus decisi. 9. ann. 2. Cacheranus decisi. 32. n. 7. Barbola in d. l. 1. art. 3. ex num. 142. & art. 4. num. 44. cum seqq. ff. de judiciis, Capiblanicus in pragmat. 8. par. 1. n. 120. & 121. de Baronibus. Probatur primo ex textu in d. l. 2. §. & Judea, ibi; nisi specialiter principali iustione prorogatio fuerit inhibita, ff. de judiciis. Secundo ratiōne, quia facultas prorogandi à jure, & legibus concessa, non potest tolli, nisi per eum, qui legibus ipsi superior sit.
1105 Secunda sententia affirmit, illos omnes superiores etiam si non sint Principes supremi, sed qui alios superiores recognoscant, quorum consensus requiritur ad prorogationem, posse prohibere subditos, ne prorogent jurisdictiones alienorum Judicium, & litigent apud eos, seu statuto generali, sive præcepto peculiari. Ita sentiunt Boerius decision. 114. num. 2. Afflits in cap. imperiale, lib. 2. ubi alios allegat. Quod tamen ita intelligendum est, ut possint isti supremi Principes se subjecere, quod etiam faciunt ex honestate, & decencia, non ex necessitate: nam possent de juri rigore in suismet causis sibi dicere, ut notari supra, quæst. 7. præcedenti, num. 786. prope finem, cum plurimi, quos retuli.
Tertio, Archiepiscopi, & Episcopi, quemadmodum 1110 ceteri Clerici non possunt prorogare jurisdictionem alieni Judicis sine consensu sui superioris, ut dixi supra, n. 1075. Notat Panormitanus in quæst. 7. duo clericali charactere, num. 14. 15. 16. & 17. cum seqq. optimè tractans, & in d. cap. significati, ex n. 9. Marianus ibi, num. 16. & 42. de foro competenti, Didacus Perez in l. 2. tit. 1. libr. 3. ordinamenti, gloss. 1. vers. utrum autem, col. mibi 777. Gail observationem practicar, lib. 1. obser. 40. n. 2. 3. 4. & 5. Antonius de Matthais de prorogat. iurisd. dicto num. 10. in fine, Cochier de iurisdictione ordinarii in exemptos, tom. 1. 2. part. quæst. 7. ex num. 4. ubi refert octo ampliationes hujus conclusionis, & ex num. 18. Felicianus de censibus, tom. 2. lib. 2.

- lib. 2. cap. 3. num. 13. ex vers. contrarium vero, qui eleganter disputat, & optime probat, atque sententiam esse receptionem, & crebriorem, Barbola in d. l. 1. art. 4. num. 43. ff. de judiciis. Capiblanicus in pragmat. 8. part. 1. num. 107. de Baronibus. Probaturque ex textu in c. cum tempore, 5. de arbitris, & inc. autoritate, 4. de privilegiis, in sexto, ut expenduntur à Feliciano, ubi supra. Ratione etiam, quoniam in exemptione non solum veratur favor exempti, sed etiam eximenti, dicto cap. cum tempore, cui facto exempti subtrahentis se jurisdictione eximentis, prejudicari non potest.
1112 Ex quo recte infertur, Officiales Regios perpetuos hujus Regni Neapolitani, qui exempti sunt ex Regis rescriptis, à jurisdictione, & cognitione omnium Judicium inferiorum, etiam Proregis, in causis criminalibus, ut constat ex rebus illis, quæ refert Regens Tapia in decisionibus supremi Senatus Italie, decision. 3. n. 148. & n. 151. & omnibus, quæ ibidem ab eodem congregata sunt, traditisque à Surgeante de Neapolit. illustrata, libr. 1. c. 17. ex num. 40. Fulvio Constanti in leg. unica, C. de classici, lib. 11. n. 88. Boetius dec. 149. n. 14. Gregorio Lopez in l. 4. tit. 24. par. 2. glossa 3. & Jo: Dominico Tassone post haec scripta edito in pragmatica de antefato, vers. 2. observat. 2. ex num. 38. qui ibidem num. 40. refert aliud regium rescriptum, quod nunc continetur in pragm. 11. de officio Judicium, in compilatione novissima, juxta antiquam legem Imperatoris Zenonis, in l. ultima. C. ubi Senatores, vel clarissimi, cuius meminit Ponte decision. 13. n. 2. vers. in viris illustribus, non posse prorogare jurisdictionem cuiusquam inferioris, etiam Proregis, qui est prorsus incompetens, à cuius jurisdictione expresse sunt exempti; quod recte adnotavit Capiblanicus in dicto pragmat. 8. par. 1. n. 107. & 108. de Baronibus, & colligitur ex traditis à Barbola in dicto leg. 1. artic. 4. n. 147. & 148. præfertum cum cognitione criminalis causarum ad istos ministros pertinentium sit de referatis Principi, in quibus etiam non potest fieri prorogatio, ut dicimus inferioris, num. 1228. & num. 1233.
1113 Contraria tamen sententiam, quinquo exemplis posse exemptioni sua renunciare, & prorogare jurisdictionem, saltem sui ordinarii, sine licentia Papæ, tam in foro penitentiali interno, quam in externo, sequuntur sunt Joannes de Lignano, & Federicus de Senis, qui eum refert cons. 14. Felinus in cap. cum omnes, 6. n. 8. vers. quarto probatur, & in c. cum accessissent, 8. n. 6. de constitutione Navarrus consil. 13. n. 4. de privil. & Jaso in l. 1. n. 27. §. pactus ne petret, n. 9. ff. de pacts, quorum fundamentis egregie satisfaciit Felicianus ubi supra, atque ideo à predicta priori sententia recedendum non est.
1114 Qua retenta, eam limitabis, ut exempti tacite possint suo privilegio renunciare, & Ordinario se subjecere. sine licentia eximunt, veluti si delinquent, vel contrahant in loco non exempto, ut probat textus in cap. 1. de privilegiis, in sexto, & notat Erasmus Cochier de iurisdictione ordinarii in exemptos, tom. 1. 2. part. q. 45. num. 1. & seqq. & num. 22. quod tamen ibi sublimitat num. 3. & num. 25. & seqq. Hoc enim prorogatio magis fit ex iuris assistentia, quam ex voluntate exemptorum.
1115 Hanc autem limitationem ego extenderem, si exempti destinarent solutionem in locum non exemptum, quia juris censura ibi contrahere intelligent, quo solutionem conferunt, leg. contraxisse, ff. de action. & obligat. quod ex eadem ratione supra diximus de Clericis, numer. 1083. cum sequenti.
1116 Ex quibus dubia redditur dictio questionis propria & disputata à Feliciano in d. cap. 3. ex num. 13. quoniam in illo casu videatur posse ab Ordinario mandari exequutioni adversus exemptos instrumentum contratus census, etiam si in prorogatione non intervenit consensus Papæ, aut ejus Legati, si esset collata solutio censuum decursum in locum non exemptum, nisi forte id impediter tenor privilegii exemptionis, quod ibidem non præsupponitur.
1117 Quinto, Religiosi ob eandem rationem, qui exempti, non possunt prorogare jurisdictionem Ordinarii sine licentia Papæ, ut notat Emmanuel Rodericus tom. 2. questionum regularium. quæst. 63. art. 10.
1118 Sexto, quod ad laicos attinet, vassalli feudatarii, & burgenes subditi feudatarii, non possunt prorogare jurisdictionem alieni Judicis laici sine suorum superiorum licentia, juxta dicta sectione precedenti, num. 1093. cum sequentibus, usque ad finem sectionis.
Carleval. de Judiciis, Tom. I.

Septimo, iidem vassalli laici regulariter, & attento jure communis possunt prorogare jurisdictionem Judicis 1119 Ecclesiastici sine licentia suorum superiorum. Ita docent Antonius Burtius in d. cap. significasti, num. 9. Marianus n. 40. Jo: Faber in leg. si qui, n. 6. C. de Episcop. audient. Franciscus Marcus decisi. 196. num. 5. 1. parti. & dec. 544. n. 1. 2. par. juxta impressionem Lugdunensem anni 1585. nam hac decisio deest in alia impressione recentiori anno 1587. Boerius decision. 69. num. 5. Cacheranus dec. 78. num. 1. & 2. Vivius decision. 125. num. 2. Aufrius tract. de potestate ecclesiast. super laicis, n. 25. Narta consil. 4. 3. n. 4. tom. 2. Navarrus consil. 51. n. 2. sub tit. de sentent. excommunicat. Barbola in d. l. 1. art. 3. n. 133. ff. de judiciis. Probatur primo ex textu in d. l. ex se qui consensu, 7. l. Episcopale 8. C. de Episcop. audient. & utrobique notatis à Glosa, & Doctoribus. Secundo ratione, quia vassalli non agent consensu superiorum ad prorogandam jurisdictionem Judicium alienorum, cum litigant super iuribus ad superiores non atrinentibus, nisi impediunt privilegio aliquo concessio illis, quibus subduntur, ut dixi supra, num. 1094. 1099. & 1100. cum sequenti. Ergo cum nullum impedimentum adsit, quominus laici prorogent jurisdictionem Ecclesiasticorum, illam possunt prorogare. Ex quo recte docuit Franciscus Marcus dec. 1085. num. 3. 1. part. non posse Judicem secularum inhibere laico, ne respondet cotam Judice Ecclesiastico.

Neque obstat argumentum à simili, quod non possint 1120 laici prorogare jurisdictionem Ecclesiastici, quemadmodum nec Clerici jurisdictionem laici, cap. si diligenter, 12. de foro competenti. Non inquam obstat, quoniam laici quoad causas spirituales, & Ecclesiasticas sunt incapaces jurisdictionis, cap. decretimus, 2. de judiciis; quoad temporales vero Clerici sunt prohibiti consentire in laicum, dict. cap. si diligenter: at fecit est in Judicibus Ecclesiasticis, qui capaces sunt jurisdictionis quoad causas secularias, ut recte notat Oldradus consil. 83. num. 7. laici autem non sunt prohibiti subjecere se Ecclesiastico Judici, immo permisi, dict. leg. si qui ex consensu, & l. Episcopale, C. de Episcop. audient.

Quam conclusionem si probatum limittat, ut attentis 1121 iuribus municipalibus multarum Provinciarum, non possint laici, etiam vassalli burgenses Regii, protogare jurisdictionem Judicibus Ecclesiasticorum: in illis videlicet Provinciis, ubi vigent leges prohibentes, ne laici Judicibus Ecclesiasticis se subjeciant, & eorum jurisdictionem prorogent in causis mere prophani. Quam limitationem in genere tradit Jo: Faber in d. l. si qui, num. 6. C. de Episcop. audient. Habet autem locum in Regno Castellæ, in quo lata est, leg. 10. & 11. tit. 1. & ad eas notat Azevedus, & leg. 23. tit. 25. libr. 4. recopilat. quibus interdicitur ne laici Judicibus Ecclesiasticis se submitant, quarum ineminit Orosius in dicto leg. est receperum, 14. n. 12. ff. de iurisdict. omn. Judic. Similis lex viget in Regno Portugalie, ut testatur Barbola in d. l. art. 3. num. 139 & Pereira de manu regia 2. part. cap. 35. num. 1. & 2. & in Regno Navarra, ut tradit Navarrus consil. 51. num. 3. & 4. sub tit. de sentent. excommunicat. & ibi num. 5. afferit eas leges, & consuetudines esse justas, consentit Menchaca controversus frequent. cap. 14. num. 33. post Angelum, & Paulum, idem probat Azevedus ad predictam l. 11. ex num. 1. tit. 1. libr. 4. recopilation multis relatis. Idem servari in Regno Francia obseruant Gullielmus Benedictus in cap. Raynatus, verb. & uxori, dec. 2. num. 53. de testament. Aufrius tract. de potestate Ecclesiast. super laicis, n. 25. & in eo est similis constitutio apud Rebuffum tom. 3. in confit. reg. tit. ut laici non convenienter coram Judicib. Ecclesiasticis, ubi illi in glossa unica, num. 9. notat latam esse tuenda regie jurisdictionis gratia. Idem testatur Franciscus Marcus d. dec. 544. n. 2. 2. part.

Oktavo, an iidem vassalli possint prorogare jurisdictionem Judicis extranei ab eo Regno, vel Republica, in qua degunt, & consentire in Judicem alieni Regni, vel Republicæ, sine licentia sui superioris, difficultatem habet.

Exempli gratia, an possit Neapolitanus consentire in Judicem Genuensem, Venetum, vel Romanum, seclusis Neapolitanorum privilegiis, vel Hispanum in Judicem Gallum, aut e contra Gallum in Hispanum? in qua Paulus in l. 1. §. & post operis, n. 6. ff. de novi oper. nunciar. & in l. 1. num. 4. C. ubi de criminis agi oport. videtur sentire, tametsi non multum aperi loquatur, vassallo unius Regni, vel Provinciae, non posse consentire in Judices alterius Regni, vel Provinciae, vel prorogare jurisdictiones corum,

eorum, ubi dominia sunt distincta. Idem docet Agidius Bellamerus *conf. 11. num. 3. & 33. n. 43.* ubi considerat Provincias omnes fuisse subditas Populo Romano; ideo potuisse eo tempore quaecunque prorogare jurisdictionem cuiuslibet Judicis; ceterum hodie cum subsint diversi Regibus, & jurisdictiones sint diversae, subditum uni Regi non posse prorogare jurisdictionem Judicis alterius Regi subditus; utpote cessante predicta ratione. Eamque sententiam aperte amplectitur Gregorius Lopez in *l. 13. tit. 1. part. 7. gloss. 2. in fine*, quam confirmat ex doctrina Baldi, quem sic interpretatur in *dicitur l. se qui ex consensu, n. 6. C. de Episcop. audient.* Paulus autem Castrensis allegat pro sua haec sententiam textum in *cap. per venerabilem, 13. §. videbagatur autem, vers. insuper, qui filii sunt legiūm.*

1123 Contrariam tamen sententiam, imo regulariter, & auctento jure ordinario posse subditos unius Regni prorogare jurisdictionem Judicium alterius Regni, veriorem existimat Alexander in *leg. 1. dicto, §. & post operis. n. 20. ff. de nov. oper. munciat.* Jo. Faber in *l. 1. se qui ex consensu, n. 6. C. de Episcop. audient.* Caprylicus dec. 9. n. 3. Barbosa in *d. l. 1. art. 2. num. 161, 162, & 164.* Quae probatur ex generalitate textus in *leg. 1. & 2. ff. de judicis*, & ex eo, quod superioris assertimus, regulariter non requiri consensum superiorum, ut laici protogenit jurisdictionem cuiuslibet Judicis capacem prorogationis, nisi aliquo alio extrinseco impedianter, ut contingit in vassallis feudariis, & eorum subditibus burgensis, praesertim in Regno Neapolitano, ut dixi supra, num. 1099. & 1100.

1124 Neque obstat textus in *dicto capi. per venerabilem, vers. insuper, qui filii sunt legiūm;* quoniam ut responder Alexander, & ceteri supra relati, ejus dictio ex alio capite procedit. Ideo enim non potest ibi quoad legitimacionem spuriorum prorogare jurisdictionem Parapae subditus Regi Francorum, quoniam spuriorum legitimatio est de reservatis Principi, *Authent. quibus modis natura effe. sui, §. fin. collat. 7. in quibus, ut inferius dicemus, sect. 5. non potest fieri prorogatio, ne superioris reservationis prejudicium inferatur.*

1125 Hanc tamen sententiam limitandam credit Barbosa, ubi supra ex *num. 165.* in illis Regnis, & Provinciis, in quibus viger lex, & consuetudo prohibens prorogare laicos Ecclesiasticoe Judicum jurisdictionem, in quibus admittendum existimat opinionem Pauli Castrensis supra relatum, ut vassalli, etiam burgenes, non possint prorogare jurisdictionem Judicum extraneorum a suo Regno, vel Provincia, sine licentia Regis proprii, ut contingit in Regnis Castellæ, Portugallie, Navarra, & Gallie, ut dixi supra, num. 1121. Ratione probat, quoniam in istis Regnis, prorogatio in Ecclesiasticoe Judices permisa jure canonico, ex textu in *dicto cap. significasti*, per locum ab speciali, ideo est prohibita, ne minuatur jurisdictione laicorum, ut in codem predicto numero in fine ego adverbi, & observat Navarrus *dicto conf. 51. n. 4. sub tit. de sententia excommunicat.* Hac autem ratio similiter vici habet co*in* casu, quo subditus unius Regis prorogat jurisdictionem Judicis extranei Regni, que nullo jure, saltem expresse, inventus permisit. Ergo in utroque casu idem ius statuendum est, *l. illud, ff. ad l. Aquil.* Nam ex identitate rationis etiam extenuit dispositio penalium, & odiofia, quamvis non quo ad peccatum, *cap. in panis, de regul. sur. in sexto*, saltet quoad dispositionem principalem, ut notat Panormitanus in *c. 1. num. 10. de locat. Cagnolus in l. final. n. 115. C. de palis.* Farinacius in *fragment. criminal. l. 1. num. 171.* Gammarius *tract. de extencionibus, ex n. 181. tom. 18. tractatum.* Ripa de *remedios ad conservandam ubertatem, num. 49. & 50.*

1126 Sed hoc limitatio, & ejus fundamentum non placet; potest enim considerari urgens ratio, cur laici permitteatur magis a Principibus supremis, prorogare Judicium facultarium extraneorum Regnorum jurisdictionem, quam Ecclesiasticoe Judicum, tametsi utraque jurisdictionis sit diversa, invicem, & separata. Primo quoniam jurisdictione laica duorum Regnorum magis simili est, & symbolo invicem, quam laica, & Ecclesiastica unius, & eiusdem Regni; & in symbolis facilius est transitus, *l. in rem. 34. 8. item quacunque, ff. de rei vendicat. lege sed cuius patrum, 6. in principio, ff. de bono, passif. l. an inutilis, 8. §. acceptum, lege si acceptum, 19. in principio, ff. de accepitation. Baldus in l. Centurio 15. num. 5. ff. de vulgar. & papillar. subtit. Anchastanus confil. 422. num. 4. Paulus confil. 414. n. 3. 2. part. Imola in *dicto cap. P. & G. n. 86.**

de offic. delegat. Cardin. Tulus litter. S. conclusion. 248. Secundo, quoniam inter laicos sit quoad prorogationem, permutatio; non vero inter laicos, & Ecclesiasticos. Dicam clariss; mirum non est, si Rex Hispanus permittebat subdito suo prorogare jurisdictionem Judicis Francicæ, siquidem Rex Francia vicissim permittebat subdito suo, ut proroget jurisdictionem Judicis Hispanie. Quamvis subditorum prorogationis permisso est utilissima, & serenissima ad usum commerciorum, quae procedunt a jure gentium, *l. ex hoc jure, ff. de justitia, & iure ac per consequens ex ipso etiam videtur originem duxisse.* At non ita contingit inter Ecclesiasticos, & secularis, nam superiores Ecclesiastici non permittebant subditos prorogare jurisdictionem Judicium secularium; imo prohibebant, *cap. si diligenti, de foro competenti;* quare vicissim Principes secularis prohibebant subditos suos prorogare jurisdictionem Ecclesiasticoe Judicium in predictis Provinciis, ne minuatur eorum jurisdictione.

Venit nihilominus pro plena hujus difficultatis resolutione, ego existimo distinguendos tres casus. Primus est, cum subditus unius Regni prorogat jurisdictionem Judicis alterius Regni per solam conventionem extrajudiciale, scilicet iuramento. Tunc autem dicendum est, prorogationem earenus esse validam, quatenus ambo prorogantes perseverent; in eadem voluntate, alioquin mutata voluntate, antequam Judex aedatur, prorogatio evanescit, ut dicebam superius ex numero 1039. contingere, cum intra idem Regnum sit prorogatio, adiecta clausula in contractu, quod quis ubicumque conveniatur.

Secundus casus est, cum quis praeter pactum de prorogando, & consentiendo in Judicem extranei Regni, conferat solutionem in locum eisdem Regni: velut si quis contrahens Neapoli, vel Romæ, vel Madriti, conferat solutionem faciendam Parisiis, vel alia legitima causa in alio Regno fortiorum forum, ut ratione contractus, re sit, originis, & ceteris. Hoc vero casu dicendum est fieri prorogationem efficacem, etiam sine licentia Regis loci, ubi sit contractus. Ratio est prima, quoniam Clerici etiam qui sine suorum superiorum licentia non prorogant, hoc modo sine illa prorogatio possum, ut natus supra, numero 1083. Ergo simili modo licet, in quibus nullo jure expresso caverit, ne sine licentia prorogent, immo generaliter, & indistincte prorogare permittuntur, *l. se convenerit, ff. de jurisdictione omnium Judicium, leg. 1. & 2. ff. de judicis.* Secundo, quoniam nullum infertur prejudicium superiorum jurisdictioni, inter quorum subditos vicissim, ut paulo ante dicebamus, sit prorogatio, nunc subjecit se hoc Regno extraneo, nunc hinc extraneo, videlicet nunc Hispanus Gallo, nunc Gallo Hispano se submitit, & quod ex una parte auferunt, ex alia compensatur reciproca prorogatione ad commercia utilissima, & fere necessaria. Tertiio, quoniam haec non est proprie prorogatio, cum quis, etiam preceps prorogationis pacto, in extraneo Regno fortiorum forum, ut consideravi supra, numero 1083, & magis operetur pactum remotionem obstaculi, & renunciacionem exceptionis fori, quam novam fori constitutionem.

Tertius casus est, cum quis subditus unius Regi tacite prorogat jurisdictionem alterius Regis extranei, vel Judicium ejus. Exempli causa, si Neapolitanus nullo facto expresso pacto de prorogando, aut consentiendo in extraneum Judicem, contrahens Romæ, aut eodem solutionem conferat, vel Romanus Neapoli, Hispanus Lutetiae, vel Gallus Hispani. Quo casu plane dicendum est prorogationem posse fieri sine licentia Regum earum Provinciarum; alioquin commercia cesserant, & sufficeret non possent; contentit Barbosa *d. art. 3. n. 172.* & probat text, *in d. dilecti, de foro compet.* ubi notat Panormitanus *n. 4.* Idque ex eo etiam constat, quod Clerici hoc modo possunt prorogare sine suorum superiorum licentia, ut dixi supra num. 1083, & 1084. & aperte deducitur ex his, quae dixi de foro contractus, quest. 4. ex num. 163, intelligendo tamen, & limitando ex ibidem dictis ex num. 2. 8.

Nono, minores 25 annis, & pupilli non possunt prorogare jurisdictionem alieni Judicis, aut suo foro renunciant sine autoritate curatoris, aut tutoris, quia non habent legitimam personam standi in judicio, *l. 1. & 2. C. qui legitim. person. Iclarum. C. de author. prefat. notat Speculator lib. 1. tit. de auctore, §. 1. num. 9.* Et ex hac ratione hanc conclusionem tradit Angelus in *leg. 1. n. 5. ff. se quis in jus vocat.*

vocat, non iter, ubi eam ampliat, etiam si minor renunciet foro adhibito juramento; quoniam in judicio non habet locum *Authent. Sacramenta puberum, C. si adversus vendit. & in leg. 1. n. 7. C. de jurisdict. omn. Judic.* Marianus Socinus in *d. cap. significasti, n. 19. de foro comp.* Eam tamquam conclusionem limitavit Baldus in *d. l. 1. n. 6. C. de jurisdict. omn. Judic.* si inter sit minoris litigare coram alieno Judice: nam tunc judicium, & prorogatio valebit; argumento textus in *l. non eo minus 14. C. de Procurator.* quam legem Baldus ibi *num. 1.* dicit locum habere in pupillo. Conferatur ex doctrina Glossæ in *lege neque tutores, 11. verbo, interveniente, C. eodem titulo, de Procurator.* quam approbat ibi Barbolus *num. 19. in fine, & in d. leg. non continuo, quæ ait judicium, & sententiam latam pro minore, cum Procuratore constituto ab ipso sine turoris authoritate, valere.* Limitationis exemplum adducit Baldus in *d. leg. 1. n. 6. C. de jurisdict. omn. Judic.* in pupillo expulso de Bononia commorante Ferraria, qui perebat dari sibi tutorem per Judicem Ferrariae, qui videbatur incomptens: concludit nihilominus cum expediat pupillo dari sibi tutorem, posse quod id prorogari jurisdictionem Judicis Ferrariensis. Baldum sequitur Marianus Socinus in *d. cap. significasti, num. 19.* Angelus autem in *d. leg. 1. num. 7. C. de jurisdict. Judic.* codem fere appositum videtur sublimare limitationem Baldi, ut procedat tantum in cau, quo pupillus ille haberet item Ferrariae, & in illa lite peteret sibi curatorem: nam tunc posset dari à Judice Ferrariensi. De quo exemplo, & Judice competenti ad curatorem dandum adlitem, vide late Antonium de Amato *resolutionum variarum, resol. 33.* Marantan in *praxi, 4. part. distinct. 11. num. 64.* Aymonem Cravettam *conf. 844. n. 7. & leg. 1. C. ubi petant. tutor. vel curat. & Bartolom in leg. pupillo, 27. ff. de tutor. & curator. dat. ab his,* 1131 Decimo, de jure Castellæ, Agricola non poterant prorogare jurisdictionem Judicium extraneorum à suo foro, & ei renunciare; praterquam si se subficerent, & submitterent correctori Regio loci proximioris loco, ubi degunt; & in locis exemptis, Correctori loci capituli jurisdictionis, à quo exempli sunt ex *leg. 25. cap. 4. tit. 21. lib. 4. recipit, & traditio à Jo. Parladorio in *sesquicenturia quotidiana differentiarum, different. 79. §. 1.* ubi praeditam legem commentarius est, *cap. 4. Jacobo Collantes commentator. in ygnat. in favorem rei frumentarie, lib. 3. cap. 6. n. 1. & seqq.* Ignatio Villar in *sylva responsorum, lib. 2. respons. 16. cap. 4. n. 1. & seqq.* Alponio de Narbona in *tertiam partem recipit, ad leg. 25. tit. 21. lib. 4. gloss. 17. ex num. 1.* Ita enim statutum erat ob favorem Agricolam ne vexarentur expensis litium in locis extraneis à suo domicilio, & ab eo multum distantibus, aut ab agricultura amoverentur, contra textum in *leg. colonos nunquam, 15. C. de Agricol. & censit. lib. 11.* & adnotata in Renato Choppino *tract. de privilegiis rusticorum, lib. 1. part. 1. cap. 1. tom. 18. tractat.* à cujus artis exercitatione, & usu pender omnis Republica, utpote à fonte alimentorum rotius humanae creatura, & in eis versatur ob eam rationem publicus favor, & universalis utilitas.*

1132 Supervenit ad hanc legem nova pragmatica Regis Philippi III. lata anno 1619. in cuius tertio capite facta mentione de predicta l. 25. ita statuitur: *Que sin embargo, que por la dicha ley se les permite, semerse al Corregidor Relengo mas cercano, y en los lugares eximidos al de la cabeza de la jurisdiccion, de donde se eximieron; non puedan de aquella adelante hacer la dicha submision ni otra alguna; sino que por las deudas, que contraxeren, ayan de ser convenientes en el fuero de su domicilio, y no en otra parte.* Quia pragmatica induxit est, ut Agricola non solum non possint se subficerent, & submittantur alieno Judici; sed etiam, ut non sortiantur forum in loco contractus, aut definita solutionis, contra regulas juris communis, & dicta à me supra, quest. 4. num. 160. & num. 248. quod recte adnotavit Narbona in *dict. leg. 25. gloss. 17. num. 248.* & est nova limitatione, addenda traditis in dicta quest. 4. ex num. 218. & proprie num. 280.

1133 Illud oportet animadvertere non tolli predicta pragmatica, quia Agricola conveniatur in foro rei sitæ, in quo non conveniunt actione personali ex debito contracto, sed actione reali, qua etiam locum habere potest, ubi nullum est contractum debitum, juxta dicta supra, quest. 3. num. 144. & 151. & juxta d. leg. 25. adnotavit Collantes in *pragm. rei frumentar. lib. 3. cap. 7. num. 3.*

1134 Eadem etiam nova pragmatica stante, cessat antiqua difficultas, an Agricola possint tacite prorogare jurisdictioni